

[Astrid Skjoldbo.]

på institutioner, og der er vel intet sted, man har en så god ting med barnets hjemlige forhold som netop i en børnehave eller vuggestue, hvor en af forældrene eller måske ældre søskende hver dag bringer og henter barnet. Det er i hvert fald min erfaring, at man fra børnehaverne får de bedste udtalelser vedrørende småbørnene og deres hjemlige forhold.

Den begrænsede, men hidtil har baret for disse tilsyn, nemlig at det skal påses, at pengene bruges til barnets barv, har jo ikke megen værdi i dag, al den stand de 100 kr., som bidraget andrager, simpelt hen går til betaling for barnets ophold i en børnehave. Det koster normalt omkring 22-26 kr. om ugen, og så er de 100 kr. gået. Hvorfor de 1/2 af omkostningerne ved barnets underhold, som faderens bidrag efter loven skal afgive, så skal komme fra, ved jeg ikke. Kommer barnet først i skole, er såvel lærere som skolelæger og sundhedsplejersker vel i stand til at påse, om barnet passes forsvarligt.

Der er således kontrol nok med, at børn fra disse to grupper passes forsvarligt. I øvrigt synes jeg, det ville være hensigtsmæssigt og rimeligt, om der var et snævrere samarbejde mellem de institutioner — ikke mindst mellem skolerne og børneværn — der tager sig af børnene rundt om i kommunerne.

Som erstatning for det obligatoriske tilsyn foreslås der altså nu pligt for børneværnene til at etablere familierådgivning. Det skal være frivilligt for familierne, om de vil modtage denne hjælp, og det forudsættes, at denne rådgivning gives af folk, der har særlige forudsætninger derfor.

Hels spørgsmålet om denne familierådgivning er noget centralt i dette lovforslag. Det er ikke blot det enkelte barn, man må hjælpe; det er det miljø, hvori barnet til daglig lever, familien, hjemmet, der skal rådes, hjælpes og vejledes. Altså, der har med dette arbejde at gøre, ved vist, at i langt de fleste tilfælde er det ikke barnet alene, der er noget galt med; forholdene i hjemmet spiller næsten altid ind. I det område, jeg kender bedst — det drejer sig om København, hvor jeg har stået i børneværnet i mere end 30 år — ved jeg, at det normalt er sådan.

Vedrørende de forebyggende institutioner foreslås, at de i fremtiden benævnes daginstitutioner, og det skal jeg ikke have noget at indvende imod.

Det første led i disse daginstitutioner er vuggestuerne for de helt små op til 2-3 år. Der er meget stor pladsmangel i disse institutioner, mest vel fordi der har været en bevidst tendens til ikke at oprette flere vuggestuer end højst nødvendigt. Det ganske lille barn hører hjemme hos sin moder i den udstrækning, det overhovedet lader sig gøre, både af sundhedsmæssige og psykologiske grunde. Der er i alt i hele landet kun godt 4.600 vuggestuepladser, og presset på dem er meget stort. Der er en venteliste på godt 5.000 børn. Det er på denne baggrund, man skal se bestemmelsen om, at private dagplejere kan anerkendes som tilskudsberettigede led i en vuggestue, en børnehaves eller et fritidshjems virksomhed. Det er et resultat af mødrehjælpens banebrydende arbejde på dette område. Jeg vil dog tro, at det mest bliver de helt små børn, man vil få held til at få anbragt i gode, velundersøgte dagplejere; i hvert fald foretrækker de københavnske mødre så absolut børnehaver for private dagplejere.

Børnehaverne dækker i vore dage ikke blot et socialt behov, de er også pædagogiske institutioner, der på mange måder søger at dække børnenes opdragelsesmæssige og psykologiske behov. Børnehaven skal og bør naturligvis ikke erstatte forældrehjemmet, men bør være et godt supplement til barnets hjem. Det ligger ikke i vor magt at afgøre, om moderens plads er i hjemmet eller ude i virksomhederne. Vi må dels tage til efterretning, at mange kvinder er ene med deres børn — ca. 50 pct. af vuggestuebørnene og ca. 30 pct. af børnehavebørnene her i København har enlige forsørgere, og de har slet intet valg — dels må vi tage til efterretning, at vore virksomheder har brug for kvinderne i produktionslivet.

I næsten alle lidt større byer er der stor mangel på disse daginstitutioner, mest vel børnehaver, men der er også et meget stort behov for og mangel på halvdagsbørnehaver for kvinder, der foretrækker deltids- eller korttidsarbejde.

I hele landet er der 35.000 børn i børne-

[Astrid Skjoldbo.]

haver og godt 28.000 på venteliste. Hvorledes børne- og ungdomsværn under disse forhold kan overholde lovens ord om „at sikre tilstedeværelsen af fornødne daginstitutioner“, er lidt svært at se. Børneinstitutionerne skal i fremtiden fortrinsvis modtage børn, der af sociale eller pædagogiske grunde har særligt behov herfor. Denne bestemmelse placerer institutionerne ikke blot som sociale, men også som socialpædagogiske institutioner — et virkeligt fremskridt.

Lovforslaget indeholder nye tilskudsregler, således at der fås fuld refusion af husleje- og andre ejendomsudgifter og den nuværende refusion af resten. Det er en god og retfærdig bestemmelse, synes jeg; den vil medføre, at forældrenes betaling kan blive mere ens i gamle og nye institutioner.

Ud over disse to centrale områder kan også fritidshjem, leddagskoler, fritidsklubber, ungdomsklubber og legesteder anerkendes som tilskudsberettigede, og heri er der jo intet nyt.

Et stort og vigtigt område indea for lovforslaget vedrører opdragelsen og forsorgen af børn uden for deres hjem. Også her gælder det i første række at vejlede, undersøge og hjælpe familierne og de unge og også at give økonomisk hjælp ved forhøjede vanskeligheder samt — hvis det er påkrævet og forældrene ønsker det — at anbringe barnet uden for sit hjem. Dette er den frivillige hjemløsesparagraf, der indføres ved senere lovrevision. Den er måske ikke blevet benyttet i hele den udstrækning, som man dengang havde tænkt sig; specielt ligger det måske lidt tungt i København på dette område, men forholdene er måske heller ikke så ens, som man er tilbøjelig til at tro.

Den største ændring i afsnittet vedrørende den tvangsretlige anbringelse uden for forældrehjemmet er bestemmelsen om et udvide aldersgrænsen fra 18 til 21 år, således at børneværnet under særlige omstændigheder kan beslutte, at en ung mellem 18 og 21 år anbringes uden for hjemmet. Ligesom det foreslås, at forsorgen for den unge ikke mere ophører ved det fyldte 18. år, men at forsorgen uden videre løber til det 21. år, medmindre det besluttes, at

den ophører forinden, fordi målet skønnes nået. Jeg føler mig ikke helt sikker på, at denne aldersudvidelse er nødvendig eller måske ønskelig. Det 18. år markerer, at den unge er personlig myndig; forældremyndigheden ophører på dette tidspunkt, og vi ved, at de unge i dag bliver tidligere legeomligt modne. Vi ved også, at de gifter sig i en stadig yngre alder, og så tror jeg ikke, at de unge vil føle det som en ekstra håndsrækning fra samfundets side, at forsorgen nu kan løbe videre til det 21. år. Naturligvis er der mange tilfælde, hvor oplæring, uddannelse og lignende gør det rimeligt at fortsætte forsorgen ud over det 18. år, men der er jo også i dag mulighed for at foretage en forsørgsforlængelse, og det gøres i vid udstrækning. Man måske kan den højstavede socialminister i udvalget fremføre så sødige argumenter, at jeg overbevises om forslagets rimelighed på dette område.

Et andet vigtigt spørgsmål er forældrenes betragning, medens barnet er anbragt på en institution. Fra min virksomhed i København ved jeg, hvor besværligt dette spørgsmål kan være. Forældrene forstår ikke altid, at de skal betale for deres barn, der måske er anbragt imod deres vilje, og selv om bidragene oftest ikke er særlig store, bevinder de ikke sjældent, at forældrene ønsker barnet hjem, for det er rimeligt og forsvarligt, og det skaber uro om barnet. Det foreslås nu, at børneværnene får adgang til efter frit skøn at fritage forældre for betaling eller afregne bidragsgæld. Vi må så håbe, at der skønnes nogenlunde ens fra kommune til kommune, ellers forstår forældrene det da slet ikke.

Det foreslås, at man nu går over til at kalde alle hjem børne- eller ungdomshjem, det er åbenbart svært at finde et navn, der både dækker indholdet og alligevel ikke virker afskrækkende på forældrene og offentligheden.

Men én ting finder jeg anledning til at nævne: efter mit skøn flytter man snarlig for meget rundt med børnene fra det ene hjem til det andet; et barn flyttes måske fra spædbørnehjemmet til børnehjemmet, senere måske til privat pleje, så tilbage til et skolehjem eller måske fredshjem for at ende på et ungdomshjem. Så godt går det naturligvis sjældent, men så for mange

[Vestergaard Poulsen.]

Jeg nævner i øvrigt ikke taler afgørende på.

Lad mig også nævne de såkaldte glimter som rundt om på vore børnehjem. Disse var skabne blev indgående drøftet med de højtberedte minister, og jeg har grund til at forvente, at der fremover vil blive sat en betydelig indsats for at få sådanne børn ud i gode private hjem.

Det gælder til dels børnehjemmene, men det gælder i endnu højere grad børneoverne og vuggestuernerne, at der her kræves bredt pladsmanøvre. Under hensyn hertil har lovforslaget adgang til formidling af barns anbringelse i dagpleje med tilskud fra det offentlige. Jeg finder det betryggende, at hvert hjem må modtage mere end 2 børn i dagpleje, uden at have tilladelse dertil, og hvert privat hjem må modtage mere end 4 børn i dagpleje. At disse hjem alle er under børne- og ungdomstilsynet finder jeg helt i orden.

Ved lovforslagets første behandling behandlede den højtberedte socialminister den betydelige ændring, som har fundet sted i hele opfattelsen af, hvordan arbejdet inden for det forebyggende og værnevæds område skal udføres i kommunerne. Ministeren brugte udtrykket, at det fremtidige udsyn afløses af en vejledning og støtte. Udvalget har bedt ministeren om her, men nægtes skal det ikke, at vi vil være meget opmærksomme på, hvordan den nye lov vil komme til at virke.

Det obligatoriske tilsyn forsvinder; herom var der snighed i udvalget, men der var samtidig en vis søngstølse, med hensyn til om det fremover ville blive muligt at nå frem til de børn, som har hjælp behov.

I udvalget blev der redagjort for hele det afsnit i loven, som kaldes familievejledning, og hvis overbygning betegnes rådgivningscentre. Jeg skal ikke her komme ind på en detaljeret gennemgang af disse afsnit, men det står for mig sådant, at den rigtige gennemførelse af loven i praksis helt er afhængig af, om det lykkes såvel børne- og ungdomsværnet som det i kommunerne ansatte personale inden for forvoeren at leve op til de forventninger, lovens fædre må have næret, da man udførte dette afsnit af lovforslaget. Netop når det gælder fami-

ljevledgning og det arbejde, der skal udføres ud fra rådgivningscentre, må der stilles ekstra store krav til medarbejdernes og administrationens vurderingssevne og evne til at holde igen, så administrationen ikke svulmer alt for voldsomt op.

Børne- og ungdomsforsorgen er blevet et stort område og et område med stærkt stigende budgetter. Lad mig i parentes nævne, at de samlede årlige udgifter for staten og kommunerne tilsammen antagelig i finansåret 1965-66 vil runde den kvarte milliard. Den stigende industrialisering har bud efter mangan en husmor, som til gengæld venter, at hendes børn, medens hun er på arbejde, kan have betryggende kår i daginstitutionerne. Forhøjede leveomkostninger og stigende krav til levestandarden i øvrigt gør det meget ofte nødvendigt for en husmor at deltage i indtjeningen til stabilisering af hjemmets økonomi. Selv om mange af os kunne ønske, at husmødre som regel kunne hellige sig pasningen af mand og børn, kan hverken kontorer, butikker eller industrien undvære den kvindelige arbejdskraft, og allermindst vor eksportindustri kan det. Det danske samfund har da også for længst accepteret denne tingenes tilstand, og udformningen af loven om børne- og ungdomsforsorg er en dokumentering heraf. Denne lov vil give en god ramme om det fremtidige arbejde. At loven føres igennem i enighed tværs over alle partiskel, anser jeg for meget værdifuldt. Ingen har helt fået sin vilje eller sine ønsker imødekommet, men vi fandt sammen.

Lad mig konkludere mine udtalelser således: med denne lov synes at være skabt nøglen, som i den rigtige hånd vil kunne åbne selv vanskelige døre, men her er samtidig nøglen, som i den forkerte hånd kan lukke døre i baglås, og her er endelig nøglen, som på en helt anden vis end tidligere vil kunne åbne i endnu højere grad for såvel statens som kommunernes pengekasser. Jeg vil tillade mig at forvente, at nøglen kommer i de rigtige hænder, så loven vil betyde et stort fremskridt inden for hele børne- og ungdomsforsorgsområdet.

Med disse bemærkninger skal jeg på det konservative folkepartis vegne anbefale at stemme for lovforslaget med de af socialministeren stillede ændringsforslag.